

Okul Öncesi Çocuklarda Giyinme Becerilerinin Ebeveyn Ve Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Figen ÖZEREN

Çukurova Üniversitesi, Adana Meslek Yüksekokulu, Adana Türkiye

<https://orcid.org/0000-0003-1091-2153>

Email: fozeren@cu.edu.tr

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 08.12.2022 - Kabul: 24.12.2022)

Öz

Okul öncesi çocukların öğrenme süreçleri basit yaşamsal becerilerden daha karmaşık ve ileri düzeydeki yaşamsal becerilere doğru sistematik bir gelişim göstermektedir. Karakter ve kişilik yapısının şekillenmeye başladığı bu dönemde, çocuk birçok öz bakım becerilerini de edinir. Giyinme becerileri çocuklar için birçok özbakım becerisinden daha zordur ve okul öncesi dönemde de Kazanımına yönelik çabaların devam etmesi beklenmektedir. Düğme açma- kapama, kopça takma, bağcık bağlama ve fermuar açma-kapama, el-göz eş güdümü ve parmakla ilgili becerilerde tam bir gelişme gerektirir. Çocuklarda bu becerilerin kazanımında diğer etkenlerin yanında, ebeveyn yaklaşımlarının da önemi büyüktür. Bu araştırmada okul öncesi çocuklarda giysileri açma kapama becerilerinin belirlenmesi hem ebeveyn görüşleri ile hemde öğretmenlerin gözlemlerine dayalı verilerle karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çocukların giyinme becerileri giysilerdeki kapama işlemlerinden olan; ilik düğme, fermuar, çirt bantlı kapamalar ve bağcık bağlama kullanımı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın verileri Adana da çeşitli okul öncesi kurumlarda eğitim alan 4 -5 ve 6 yaş aralığındaki 181 çocuğun ebeveynleri ve öğretmenlerinden elde edilmiştir. Çocukların becerileri yaş ve cinsiyet faktörüne göre incelenmiş, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı ancak yaşa göre kapsama alınan bütün becerilerle ilgili anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Çocukların sahip oldukları becerilere ait ebeveyn görüşleri ile öğretmen gözlemleri arasında da farklılıklar olduğu, ebeveynlerin çocuklarının giyinmeye yönelik araştırma kapsamındaki becerilerini daha yüksek düzeyde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; çocuk giysi tasarımlarında 3-4 yaştan itibaren bu konudaki becerileri destekleyebilecek nitelikte aynı zamanda güvenli malzeme ve aksesuarların kullanılması, giysilerdeki kapama işlemlerini çocukların erişebileceği bölümlerde tasarlanması beceri gelişimini desteklemek açısından önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Giyimi, Giysi Tasarımı, Giyinme Becerisi, İşlevsel Tasarım

ABSTRACT

The learning processes of preschool children develop systematically from simple life skills to more complex and advanced ones. In this period, their characters and personality structures begin to take shape, and they acquire several self-care skills. Dressing skills are more difficult for children than many self-care skills, and their efforts to acquire these skills are expected to continue in the preschool period. Dressing skills require full development of buttoning, fastening, lacing/unlacing, zipping, hand-eye coordination, and finger-related skills. In addition to other factors, parental approaches are of great importance in the acquisition of these skills in children. This study aims to determine the dressing skills in preschool children and to examine them comparatively using the data based on both parental views and teachers' observations. In the study, the children's dressing skills were considered only for the use of buttonholes, zippers, hook-and-loop fastenings and lacing, which are closing processes of dressing. The data were obtained from the parents and teachers of 181 children between the ages of 4-6 years from various pre-schools in Adana, Turkey. The children's dressing skills were examined by age and gender. There was no significant difference between them according to gender, but there were significant differences in their dressing skills by age. In addition, there were significant differences between the parental views and teachers' observations regarding the children's dressing skills, as the parents evaluated their children's dressing skills at a higher level. In line with our results, it is recommended to use safe materials and accessories that can support dressing skills in children from the age of 3-4 years and to design the closing points on clothes as accessible by children in order to support the development of their dressing skills.

Keywords: Children's clothing, clothing design, dressing skill, functional design

Giriş

Yaşamın ilk altı yılını kapsayan dönem, çocuğun basit, yaşamsal becerilerinden daha karmaşık ve ileri düzeydeki yaşamsal becerilere doğru sistematik bir gelişim gösterdiği, karakter ve kişilik yapısının şekillenmeye başladığı, en önemlisi de bazı öz bakım becerilerinin kolayca kazanılabildiği en önemli yıllardır (Demiriz, Dinçer, 2000).

Zamanla, yönlendirmeyle ve özellikle de tekrara bağlı olarak kazandırılan öz bakım becerileri; çocukların sağlıklı, kendine yeten, topluma uyumlu ve olumlu davranışlara sahip birer birey olmalarına zemin hazırlar. Yemek yeme, giyinme-soyunma, temizlik, tuvalet ve tehlikelerden korunma gibi öz bakım becerileri bir kez kazanıldıktan sonra tekrarlanma yoluyla yaşam boyu devam eder.

Beceri isteyen birtakım davranışların birbiri ardına yapılmasını gerektiren giyinme becerileri, çocuklar için birçok öz bakım becerisinden daha zordur ve okul öncesi dönemde de kazanımına yönelik çabaların devam etmesi beklenmektedir. Genel olarak, iç çamaşırı, kazak, pantolon, etek, çorap, ayakkabı, mont, eldiven, şapka gibi ürünleri giyme ve çıkarma becerilerini içeren giyinme becerisi; düğme ve fermuar kullanma, kaşkol ve bağcık bağlama - çözme, uygun giysi seçme, görünümü değerlendirme ve gerektiğinde düzeltme gibi ek becerileri de kapsayan becerilerdir (Yücesoy, 2007). Normal gelişim gösteren çocuklar giyinme becerilerini herhangi bir eğitim almadan, anne-baba, kardeş ve arkadaşlarını model alarak edinir; okul öncesi dönemde de bu beceriler detaylandırılır. Buna göre; 2-3 yaşındaki bir çocuktan düğmesiz basit bir giysiyi giyebilme ve fermuar açıp kapayabilme, 3-4 yaşında daha zor olan düğme ilikleyebilme ve 5 yaş ve üzerinde de kendi başına giyinip soyunabilme davranışları beklenir (Demiriz, Dinçer, 2001).

Giyinme becerileri tüm çocuklar için soyunma ile ilgili becerilerden daha zordur ve daha sonra kazanılması beklenir. Buna göre düğme çözme, bağcık çözme ve fermuar açma gibi soyunma becerileri; düğme ilikleme, bağcık bağlama ve fermuar çekme gibi giyinme becerilerine göre daha kolay becerilerdir (Varol, Çivitçi, 2010).

Diğer becerilerde olduğu gibi giyinme becerisini kazandırmada da bazı temel yaklaşımlara dikkat etmek gereklidir. Bu yaklaşımlardan en önemlisi çocuğa karşı sabırlı olmak ve belirli olgunluğa erişmeden giyinme soyunma ile ilgili davranışları çocuktan beklememektir.

Çocuğun giyinme becerilerinin öğretiminde, doğal ortam ve zamanların seçilmesi, beceride kalıcılık sağlanması açısından önemlidir. Bu dönemde anne ya da öğretmen çocuğa bir giysiyi giydirirken tanımlamalı, eğitim günlük rutinler içerisinde olmalı ve çocuğun giyinme eylemini yapmasına fırsat verilmelidir (Saygılı, 2014).

Öz bakım becerilerinden olan giyinme becerisi aynı zamanda çocuğun yaşam kalitesi açısından da önemli becerilerden biridir. Giyinme becerisinde giysinin giyilmesi - çıkarılması aşamasında kullanılan kapama yöntemleri diğer becerilere oranla biraz daha zorlayıcı olabilmektedir.

Giysiyi rahat giyinip- çıkarmaya yarayan kapama yöntemleri, bir giysinin hem estetik hem de işlevselliği açısından önemlidir. Kapama yöntemlerinde kullanılan malzemeler aynı zaman da giyside süsleme amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Bu nedenle giysinin hem işlevselliğini hem de estetik görüntüsüne etki eden giysi kapama yöntemlerinin belirlenmesi ve çocuğun beklentilerine uygun, beceri gelişimini destekleyecek nitelikte tasarlanması önemlidir.

Okul öncesi çocukların öz bakım becerilerinin okul ortamında desteklenmesinin yanı sıra ebeveynler özellikle de anneler tarafından desteklenmesi de büyük önem taşımaktadır. Teknoloji yoğun yaşam şeklinin, birçok çocuğun tüketim alışkanlıkları ve sorumluluk duygusu gibi yaşam becerilerini olumsuz yönde etkilemiş olduğu günümüzde anne tutumlarının önemi daha da artmıştır (Çetin, Karalar, 2016). Benzer yaş grubundaki çocukların giyinme becerilerine yönelik yapılmış araştırmalar alan yazında bulunmaktadır. Ancak, farklı düzeyde teknoloji kullanımının yaşanıyor olmasının çocukların gelişiminde de farklılıklar oluşturması bakımından güncel durumun anlaşılması, öğretmen görüşleri ile karşılaştırmalı olarak ele alınması ayrıca örneklemin de diğer araştırmaların kapsamında bulunmayan Adana'dan seçilmiş olması araştırmanın özgün boyutunu oluşturmaktadır.

İşletmeler açısından tasarım sürecinde başarı, tüketiciler açısından ihtiyaç duyulan nitelikte ürünlere ulaşabilmek karşılıklı olarak beklenti ve olanakların tanımlanacağı bilgi alışverişi ile mümkün olabilir. Bu araştırmada yer alan bulgular çocuk giysi üretimi yapan üreticilere veri olma özelliği açısından önemli görülmektedir.

Materyal ve Yöntem

Bu araştırmada okul öncesi çocuklarda giysileri açma kapama becerilerinin, hem ebeveyn görüşleri ile hem de öğretmenlerin gözlemlerine dayalı verilerle karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çocukların giyinme becerileri giysilerdeki kapama işlemlerinden olan; ilik düğme, fermuar, çirt bantlı (velcro) kapamalar ve bağcık bağlama kullanımı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın verileri Adana'da çeşitli okul öncesi kurumlarda eğitim alan 4 ve 6 yaş aralığında 181 çocuğun ebeveynleri ve öğretmenlerinden elde edilmiştir.

Araştırma verilerinin toplanmasında anket ve gözlem formu olmak üzere iki veri toplama aracı kullanılmıştır. Annelere uygulanan anket formu; 1. Bölümde demografik özellikler 2. bölümde ise çocuklar ve giysi kapama becerilerine ait görüşlerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmuştur. Öğretmenlerin gözlemlerine dayalı verilerin elde edilmesinde ise; okulöncesi çocukların giyside kullanılan kapama yöntemlerini kullanma davranışlarını ve becerilerini değerlendirmeye ve kapama özelliklerinden kaynaklanan giyinme güçlüklerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanan gözlem formu kullanılmıştır.

Gözlem formu araştırmacı tarafından hazırlanan giysi kapama örnek materyallerinin çocuğa uygulatılması sonucu öğretmenin dolduracağı formdur. Öğretmenler, sınıfta hazırlanan kapama materyallerini çocuğa göstererek anlatmış, daha sonra çocuklardan tek tek bu becerileri yapmasını isteyerek gözlem formunu doldurmuşlardır. Çocukların giysi kapama yöntemlerindeki becerilerinin belirlenmesinde, hem öğretmenlerin hem de annelerin görüşlerini belirlemeye yönelik benzer sorular yer almıştır. Bu yaklaşımın nedeni annelerin çocuklarının giyinme becerilerine ilişkin görüşlerini belirtmelerinde duygusal bir yaklaşımın söz konusu olabileceği düşüncesidir. Bu durumu önlemek, giyinme davranışlarını daha ayrıntılı olarak inceleyebilmek ve tasarım ölçütlerini oluşturmak amacıyla anket uygulamasının yanı sıra gözlem uygulaması da yapılarak her iki çalışmada ulaşılan veriler birlikte değerlendirilmiştir.

Araştırma verilerinin istatistiksel analizleri SPSS 21.0 paket programında yapılmış, hem ebeveyn görüşleri, hem de öğretmenlerin çocukların gözlenmesine dayalı görüşleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışmada elde edilen verilere öncelikle Kolmogorov-Smirnov normal dağılım analizi yapılmış, veriler normal dağılım göstermediği için öğretmen ve anne görüşlerinin karşılaştırılmasında ve demografik özelliklerle becerilerin

karşılaştırılmasında parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p < 0.05$ kabul edilmiştir. Demografik özelliklere dair veriler ise frekans dağılımı tablosunda gösterilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın ölçme araçları yardımıyla elde edilen verilerinden oluşan bulguları araştırmanın özgün boyutunu oluşturmaktadır. Verilerin elde edildiği örneklem grubuna ait anne ve çocuk demografik bilgileri, çocukların giysi kapama becerilerinin annenin çalışma durumuna, anne ve öğretmen görüşlerine, yaş ve cinsiyet faktörlerine göre değerlendirilmesini içeren analizler ve sonuçları bu başlıkta ele alınmıştır.

Tablo 1. Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

Demografik özellikler		Sayı	%
Anne yaşı	18-29	18	9,9
	30-39	150	82,9
	40-49	12	6,6
	50 ve üstü	1	,6
Anne çalışma durumu	Çalışan	79	43,6
	Çalışmayan	102	56,4
Anne eğitim düzeyi;	Okur- yazar değil	--	--
	Okur- yazar	48	26,5
	İlkokul	12	6,6
	Lise ve dengi okul	76	42,0
	Üniversite veya yüksekokul	45	24,9
Kardeş sayısı	Tek çocuk	95	52,5
	2-3 çocuk	85	47,0
	4-5 çocuk	1	,6
	5 ve üzeri	---	---
	İlk çocuk	115	63,5

Çocuğun doğum sırası	Ortanca	47	26,0
	Son çocuk	19	10,5
Çocukların yaşı	4 yaş	43	23,8
	5 yaş	62	34,3
	6 yaş	76	41,9
	Kız	83	45,9
	Erkek	98	54,1

n:181

Araştırma bulgularının elde edildiği örneklem grubu incelendiğinde; annelerin çoğunun 30-39 yaş aralığında olduğu, çoğunlukla çalışmıyor oldukları, lise ve dengi okullar başta olmak üzere bütün eğitim düzeylerindeki anneleri kapsadığı görülmektedir. Çalışmada, annelerin eğitim durumu ile çocukların giysi kapama becerileri arasında fark olup olmadığı incelenmiş ve anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kaçan ve arkadaşlarının (2019) yaptığı çalışmada da çocukların öz bakım becerileri ile ailenin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunamamış, yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik gösterdiği belirlenmiştir. Bu durum, giyinme becerilerinin de yer aldığı öz bakım becerilerinin gelişmesinde anne yaklaşımlarında eğitim durumunun belirleyici olmadığını düşündürmektedir.

Teknolojinin gelişimi ile annelerin daha bilinçli ebeveynlik uygulamalarına ilişkin kendilerini geliştirme fırsatlarının ortaya çıkmış olması göz önüne alındığında annelerin eğitim durumlarının giysi kapama becerileri adına farkın ortadan kalkmış olması doğal bir sonuçtur. (Kaçan ve ark., 2019).

Bu bulguların yanı sıra, kardeş sayısı ve doğum sırası gibi değişkenler ile çocuğun giysi kapama becerileri aralarında istatistiksel olarak ($p>0.05$) anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Çocukların Giysi Kapama Becerilerinin Annenin Çalışma Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Beceriler	Annenin Çalışma Durumu	n	Ortalama	Standart Sapma	Sıra Numaraları Ortalamaları	Z	P
Fermuar kullanma	Çalışan	79	3,39	,791	88,07	-,751	,452
	Çalışmayan	102	3,49	,700	93,27		

Çırt bant kullanma	Çalışan	79	2,65	1,013	87,23	-	,371
	Çalışmayan	102	2,79	,883	93,92	,895	
Kopça kullanma	Çalışan	79	2,48	,904	81,94	-	,030
	Çalışmayan	102	2,78	,875	98,02	2,168	
Düğme kullanma	Çalışan	79	2,99	,840	81,94	-	,215
	Çalışmayan	102	3,16	,728	98,02	1,240	
Bağcık kullanma	Çalışan	79	2,44	,843	7015,50	-	,595
	Çalışmayan	102	2,54	,817	9455,50	,532	

Okul öncesi çocukların giyside kapama yöntemlerinin annenin çalışma durumuna göre değerlendirilmesi yapılmış, sadece ‘kopça’ kullanma becerisi ile annenin çalışma durumu arasında istatistiksel olarak ($p<0.01$) anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre bir tek ‘kopça’ kullanımı becerisinde çalışmayan annelerin çocuklarının daha yüksek puanlı olduğu, diğer giysi kapama becerilerinde ise çalışan ve çalışmayan annelerin çocuklarının oranlarının benzer olduğu görülmektedir. Kaçan ve arkadaşlarının (2019) yaptığı ‘Bazı Değişkenlere Göre Annelerin Çocuklarının Öz Bakım Becerilerini Destekleme’ başlıklı araştırmalarına göre de çalışan ve çalışmayan annelerin çocuklarını öz bakım becerileri konusunda destekleme uygulamalarının benzeşik olduğu sonucu bulunmuştur.

Bu sonuçların aksine yapılan bir başka çalışmada ise, Demiriz, ve Dinçer (2000) anneleri çalışan 5-6 yaş grubundaki çocukların öz bakım becerilerinde, çalışan annelerin çalışmayan annelere oranla daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmanın yapıldığı tarih dikkate alındığında annelerin de teknoloji yoğun bir dönem olan günümüzde kişisel gelişimleri ve çocuklarının gelişimine yönelik yaklaşımlarındaki eğitim ve çalışma durumlarının giderek etkisinin azaldığı düşünülmektedir. Oluşan farklılıkların da çalışan annelerin zaman kısıtları nedeniyle çocuklarına daha az zaman ayırmalarından kaynaklanabileceği söylenebilir.

Ayrıca araştırma kapsamındaki çocukların annelerinin büyük oranda çalışmayan annelerden (%56,3) oluşmasına karşın, küçük yaşlardan itibaren (3 yaş) çocuklarına okul öncesi eğitimi aldırıyor oldukları dikkati çekmektedir.

Tablo 3. Çocukların Giysi Kapama Becerilerinin Anne ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Beceriler	n	Ortalama	Standart Sapma	Sıra Numaraları Ortalamaları	Z	P	
Fermuar kullanma	Anne	181	3,4420	,64395	178,30	-,657	,511
	Öğretmen	181	3,4475	,74069	184,70		
	Toplam	362	3,4448	,69305			

Çırt bant kullanma	Anne	181	3,1556	,79680	203,79	-4,384	,000
	Öğretmen	181	2,7293	,94203	158,34		
	Toplam	362	2,9418	,89718			
Kopça kullanma	Anne	181	3,1768	,78295	210,46	-5,584	,000
	Öğretmen	181	2,6519	,89775	152,54		
	Toplam	362	2,9144	,88124			
Düğme kullanma	Anne	181	3,1878	,75134	187,94	-1,267	,205
	Öğretmen	181	3,0829	,78087	175,06		
	Toplam	362	3,1354	,76699			
Bağcık kullanma	Anne	181	3,0829	,82245	213,66	-6,182	,000
	Öğretmen	181	2,4972	,82747	149,34		
	Toplam	362	2,7901	,87445			

Araştırma kapsamındaki çocukların, anne ve öğretmen görüşlerinin değerlendirildiği Tablo 3’de; giysi kapamalarından ‘çırt bant, kopça ve bağcık’ kullanımlarında istatistiksel olarak ($p < 0.01$) düzeyinde anlamlı farklılık bulunduğu belirlenmiştir.

Anlamlı farklılıklar belirlenen becerilerde, annelerin öğretmenlere oranla daha yüksek puan vermiş oldukları görülmüştür. Araştırmacının gözlemleri, annelerin bu becerileri değerlendirme aşamasında duygusal yaklaşım gösterdikleri yönündedir.

Fermuar ve düğme kullanma becerilerinde ise hem annelerin hem de öğretmenlerin benzeşik olarak çocukların bu becerileri orta-iyi arası bir düzeyde yapmış oldukları görüşünü belirttikleri görülmektedir.

Ayrıca piyasada satılan çocuk giysileri incelendiğinde bağcık, cırt bant ve kopça kullanımının genel olarak çok tercih edilmediği ve bu nedenle çocukların bu becerileri geliştirme olanaklarının sınırlı olduğu bu sebeple de zorlandıkları düşünülebilir.

Bu sonuca göre, araştırma kapsamındaki çocukların giysi kapama becerilerinden ‘fermuar ve düğme’ kullanma becerilerinde, diğer kapama becerilerinden daha iyi oldukları belirlenmiştir. Araştırma sonucundan yola çıkarak çocuk giysi üretimi yapan işletmelere; çocuk giysi tasarımlarında kapama yöntemlerinde fermuar ve düğme kullanımının yanı sıra beceri gelişimini desteklemek amacıyla çeşitliliklere yer vermeleri önerilmektedir.

Tablo 4. Giysi Kapama Becerilerinin Yaş Faktörü Açısından Anne ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

	Beceriler	n	Ortalama	Standart Sapma	Sıra Numaraları Ortalamaları	z	P	
4 yaş	Fermuar kullanma	Anne	43	2,9535	,75446	42,27	-,491	,623
		Öğretmen	43	3,0000	,89974	44,73		
		Toplam	86	2,9767	,82572			
	Çırt bant kullanma	Anne	43	2,8372	,89789	52,65	-3,537	,000
		Öğretmen	43	2,0698	,98550	34,35		
		Toplam	86	2,4535	1,01352			
	Kopça kullanma	Anne	43	2,9767	,80144	52,50	-3,475	,001
		Öğretmen	43	2,1860	1,07473	34,50		
		Toplam	86	2,5814	1,02286			

5 yaş	Düğme kullanma	Anne	43	2,9070	,81105	47,67	-1,650	,099
		Öğretmen	43	2,6047	,82056	39,33		
		Toplam	86	2,7558	,82514			
	Bağcık kullanma	Anne	43	2,7674	,75078	55,59	4,731	,000
		Öğretmen	43	2,7674	,78468	31,41		
		Toplam	86	2,3023	,89534			
	Fermuar kullanma	Anne	62	3,1129	,70373	54,48	-2,734	,006
		Öğretmen	62	3,4355	,69237	70,52		
		Toplam	124	3,2742	,71384			
	Çırt bant kullanma	Anne	62	2,9032	,7407	70,65	-2,744	,006
		Öğretmen	62	2,5161	,78389	54,35		
		Toplam	124	2,7097	,78372			
Kopça kullanma	Anne	62	2,9355	,84681	68,15	-1,862	,063	
	Öğretmen	62	2,6452	,85117	56,85			
	Toplam	124	2,7903	,8580				
Düğme kullanma	Anne	62	2,9516	,71121	61,32	-,413	,680	
	Öğretmen	62	3,0000	,72429	63,68			
	Toplam	124	2,9758	,71527				
Bağcık kullanma	Anne	62	2,7258	,81320	66,86	-1,464	,143	
	Öğretmen	62	2,4677	,69466	58,14			
	Toplam	124	2,5968	,76423				
6 yaş	Fermuar kullanma	Anne	76	3,6974	,51691	75,66	-,305	,760
		Öğretmen	76	3,7105	,37055	77,34		
		Toplam	152	3,7039	,52537			
	Çırt bant kullanma	Anne	76	3,5395	,59868	84,09	-2,364	,018
		Öğretmen	76	3,2763	,70425	68,91		
		Toplam	152	3,4079	,66467			
	Kopça kullanma	Anne	76	3,4868	,59985	92,49	-4,860	,000
		Öğretmen	76	2,9211	,70735	60,51		
		Toplam	152	3,2039	,71260			
	Düğme kullanma	Anne	76	3,5395	,59868	80,22	-1,182	,237
		Öğretmen	76	3,4211	,63789	72,78		
		Toplam	152	3,4803	,61945			
Bağcık kullanma	Anne	76	3,5526	,61956	94,88	-5,557	,000	
	Öğretmen	76	2,8947	,70385	58,12			
	Toplam	152	3,2237	,73869				

4 yaş çocukların, 'çirt bant, kopça ve bağcık' kullanma becerilerinde anne ve öğretmen görüşlerine göre istatistiksel yönden anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < 0.001$). Annelerin öğretmenlere oranla çocukların bu becerilerine daha yüksek puan verdikleri, 'fermuar ve düğme' kullanımına ise her iki grubun benzeşik puanlar verdikleri görülmektedir.

Anne ve öğretmen görüşlerine göre 5 yaş çocukların kapanma becerilerinin hiçbirinde istatistiksel yönden anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Anne ve öğretmenlerin bu yaş grubundaki çocukların tüm becerileri iyi oranda yapabildikleri konusunda aynı fikirde oldukları söylenebilir.

6 yaş çocukların 'kopça ve bağcık' kullanma becerilerinde anne ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu ($p < 0.001$), bu becerilerde annelerin öğretmenlere oranla daha fazla puan verdikleri görülmektedir. Ayrıca 'fermuar, çirt bant ve düğme' kullanma becerileri yapma düzeylerine ise her iki grubun benzeşik puanlar verdikleri görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde, istatistiksel anlamda farklılık bulunan kapama becerilerinin hepsinde, araştırma kapsamındaki çocukların annelerinin öğretmenlerden daha fazla puan vermiş oldukları dikkati çekmektedir.

Giysi kapama becerilerinin yaşa göre farklılık gösterip göstermediğinin anne ve öğretmen görüşüne göre incelenmesinde, istatistiksel olarak bazı yaşlarda ve becerilerde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmasına rağmen, genel olarak anne ve öğretmenlerin tüm becerilerde çocukların yaşı arttıkça becerilere daha fazla puan vermiş oldukları Tablo 5’de görülmektedir.

Bu bulgu çocukların öz bakım becerileri ile ilgili alan yazında yapılmış çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Dinçer ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları çalışmada çocukların yaşları büyüdükçe, öz bakım becerilerinin de arttığı, Kaçan ve arkadaşlarının (2019) çalışmalarında da, çocukların yaş olarak büyüdükçe öz bakım becerilerini kazanma ve bu becerileri sergileme açısından daha yeterli hale geldikleri sonuçları saptanmıştır.

Çocukların öz bakım becerilerden olan giyinme ve giysi kapamasını yapabilme becerileri, daha çok ince motor gelişimi ile ilgilidir. Düğme açma kapama, çırt bant kullanma, fermuar açma kapama bağcık bağlama gibi el-göz koordinasyonu gerektiren, el ve parmaklarla ilgili becerilerdendir. Bu nedenle çocukların yaşı ilerledikçe giysiyi giyiniş soyunma becerilerinin gelişmesi ve yapılabilirliği normal bir durumdur (Varol, Çivitçi, 2010).

Tablo 5. Giysi Kapama Becerilerinin Cinsiyet Faktörü Açısından Anne ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Anne Görüşleri							Öğretmen Görüşleri								
Cinsiyet	n	ortalama	Standart sapma	Sıra numarası ort.	Z	P	Cinsiyet	n	ortalama	Standart sapma	Sıra numarası ort.	Z	P		
Fermuar kullanma	Kız	83	3,39	,730	96,01	-	,194	Kız	83	3,48	,739	93,55	-	,494	
	Erkek	98	3,27	,711	86,76	1,29		Erkek	98	3,42	,745	88,84	,683		
	Toplam	181	3,31	,740		8		Toplam	181	3,45	,741				
Çırt bant kullanma	Kız	83	3,07	,858	86,29	-	,284	Kız	83	2,82	,952	96,03	-	,212	
	Erkek	98	3,22	,740	94,02	1,07		Erkek	98	2,65	,932	86,74	1,2		
	Toplam	181	3,16	,797		0		Toplam	181	2,73	,942		48		
Bağcık kullanma	Kız	83	3,10	,806	91,84	-	,210	,833	Kız	83	2,51	,802	91,80	-	,840
	Erkek	98	3,07	,840	90,29			Erkek	98	2,49	,852	90,33	1,9		
	Toplam	181	3,08	,822				Toplam	181	2,50	,827		89		
Kopça kullanma	Kız	83	3,17	,824	91,10	-	,025	,980	Kız	83	2,76	,945	96,50	-	,169
	Erkek	98	3,18	,751	90,92			Erkek	98	2,65	,850	86,34	1,3		
	Toplam	181	3,18	,783				Toplam	181	2,65	,898		76		
Düğme kullanma	Kız	83	3,12	,771	86,83	-	1,070	,285	Kız	83	3,22	,699	98,80	-	,047
	Erkek	98	3,24	,733	94,54			Erkek	98	2,97	,831	84,40	1,9		
	Toplam	181	3,19	,751				Toplam	181	3,08	,781		89		

Tablo 5'deki giysi kapama becerilerinin cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde, anne ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). Buna göre ailelerin cinsiyet ayırımı yapmadan çocuklarına giyinme ile ilgili öz bakım becerilerine yönelik davranışları kazandırmaya çalışmaları olumlu bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Yapılan çalışmanın bulgusuna paralel olan araştırmalar Dinçer ve arkadaşları (2017) ile Kaçan ve arkadaşlarının (2019) çalışmalarıdır. Her iki çalışmada da kız ve erkek çocuklar arasında öz bakım becerileri açısından farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bunun yanında, çalışma bulgusunun aksine olan çalışmalardan olan Yiğitoğlu ve arkadaşlarının (2018) ve Demiriz ve Dinçer'in (2001) çalışmalarıdır. Her iki çalışmada da çocukların cinsiyetleri ile giyinme beceri düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre kız çocuklarının erkeklere göre giyinme beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu, bunun kız çocukların ince motor becerilerde daha başarılı olmalarından kaynaklanabileceği belirtilmiştir.

Bu araştırma okul öncesi çocukların giysi kapama becerilerini anne ve öğretmen görüşlerine göre belirlemeye yönelik olarak planlanmış, giysi türlerine göre değerlendirmeler yapılmamıştır. Çocuk giysi üretimi tasarım süreçlerine katkı sağlamak amacıyla bu çalışmanın giysilerin sınıflandırılarak hangi tür giysilerde, ne tür kapama sorunlarının yaşandığı yaklaşımı doğrultusunda geliştirilerek yapılması önerilmektedir.

Sonuç

Okul öncesi çocuklarda giysi açma kapama becerilerinin belirlenmesi hem ebeveyn görüşleri ile hem de öğretmenlerin gözlemlerine dayalı verilerle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İncelenen becerilerde çocukların cinsiyetleri, anne çalışma durumları, anne eğitim durumları, kardeş sayıları, ailenin gelir düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmadığı belirlenmiştir. Ancak yaşlarına göre becerilerde farklılıklar bulunduğu; yaş büyüdükçe beceri puanlarının yükseldiği, beş yaş grubunun bütün becerilerde öğretmen ve anne görüşlerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki çocukların hangi giysi kapamasında daha başarılı olduklarını belirlemek amacıyla anne ve öğretmen görüşleri karşılaştırıldığında; çocukların 'fermuar ve düğme' kullanma becerilerini iyi düzeyde yaptıkları konusunda benzeşik puanlar vermiş oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, 'çirt bant, kopça ve bağcık' kullanımlarında anne ve öğretmen görüşleri arasında farklılıklar olduğu, annelerin öğretmenlere oranla çocuklarının bu konulardaki becerilerine daha yüksek puanlar verdikleri belirlenmiştir. Araştırma hipotezinde yer alan "annelerin çocuklarının becerilerini değerlendirmede duygusal yaklaşımlarının olabileceği" öngörüsü ulaşılan sonuçlarla desteklenmiştir.

Elde edilen bu sonuçlar, çocukların tüm gelişim alanlarında olduğu gibi giysiyi giyerek kapamasını yapma becerileri alanında da ilerleme sağlayabilmeleri için annelerin erken çocukluk döneminde çocuklarına verilen eğitim konusunda bilinçli olmalarının gerekliliğini ortaya koyması bakımından önemlidir.

Okul öncesi çocuk giysileri incelendiğinde 'düğme ve fermuar' kapama yöntemlerinin çocuk giysilerinde sıkça kullanıldığı, çocukların bunların kullanımına yönelik becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durum çocukların becerilerinin gelişiminde deneyim ve tekrarın etkisini görünür kılmıştır. Çocuk giysi tasarım süreçlerinde farklı kapama

özelliklerinin kullanımının çocukların becerilerinin gelişimine katkı sağlaması amacıyla yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar ebeveynler açısından değerlendirildiğinde; kullanımı kolay olan giysi özelliklerinin yanı sıra farklı nitelikteki kapama özelliklerine sahip giysilerin seçimi ve kullanımıyla çocukların beceri gelişimine olumlu etkide bulunabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre, çocukların bu becerileri yapabilmelerine yardımcı olmak adına, çocuk giysi kapamalarına ek tasarımlar yapılabileceği düşünülmektedir. Örneğin: fermuar çekme yerinin biraz daha büyük olması/kopça kullanımında iri kopçaların kullanımı/ düğme kullanımında kullanım kolaylığı sağlayan ayaklı düğmelerin tercih edilmesi gibi tasarım unsurlarının göz önüne alınması araştırmanın sektöre akademik önerisini oluşturmaktadır.

Annelerin okul öncesi çocuklarının giyinme ihtiyaçlarını karşılamaları, onların gelişimlerini olumsuz etkilediğini bilerek, çocuklarına fırsat vermeleri ve giyinme becerilerini kazanmalarını sabırla desteklemelerine yönelik farkındalık oluşturan etkinliklerin hem okul öncesi eğitim içeriklerinde hem de sektörel sosyal sorumluluk projelerinde çocukların gelişim düzeyi ile ilişkili olarak yapılandırılması önerilmektedir.

*** Bu araştırma, 6. Uluslararası Avrasya Spor, Eğitim ve Toplum Kongresinde sunulmuştur. ‘24-26 Ekim 2022’, Diyarbakır.*

Kaynakça

- Çetin, C., Karalar, Ş. (2016). X, Y ve Z Kuşağı Öğrencilerin Çok Yönlü ve Sınırsız Kariyer Algıları Üzerine Bir Araştırma, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt:14,Sayı:28.
- Demiriz, S., Dinçer, Ç. (2000). Okulöncesi Dönem Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Annelerinin Çalışıp Çalışmama Durumuna Göre İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. No:19.
- Demiriz, S., Dinçer, Ç. (2001). 5-6 Yaş Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Cinsiyet Ve Okulöncesi Eğitim Alma Durumlarına Göre İncelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:150.
- Dinçer, Ç., Demiriz, S., Ergül, A. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocukları (36–72 ay) için Öz Bakım Becerileri Ölçeği-Öğretmen Formu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45, 59-78
- Koçan, M., O. Ata, S., Kimzan, İ., Karayol S. (2019). Bazı Değişkenlere Göre Annelerin Çocuklarının Öz Bakım Becerilerini Destekleme Uygulamaları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* e-ISSN:2146-5983 Yıl: 2019 Sayı: 52.
- Saygılı, B. B. (2014). Okul Öncesi Çocukların Davranışlarını Geliştirmeye Yönelik Giysi Tasarımı. *E- Jurnal of World Scionces Academy*
- Varol, E., Çivitçi, Ş. (2010). Okulöncesi Çocukların Giyinme Becerilerini Kolaylaştırmaya Yönelik Giysi Tasarımları. *E- Journal of New World Sciences Academy Vocational Education*, 5 (1), 1-16.
- Yiğitoğlu, T., G., Vural, K., B., Körükçü, Ö. (2018). 4-5 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Gelişim Düzeyleri İle Öz Bakım Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 26, Sayı 3.
- Yücesoy, O. Ş., (2007). Yetersizlik Gösteren Bireylere Giyinme Becerilerinin Öğretimiyle İlgili Alan Yazın Taraması, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*,Cilt:8